

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇԱԴՐՈՒՄՆԵՐ
2021

ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2021

6 7 6 4 4 2 2022

Մարին Գալսյան

ՀՀ կենտրոնական բանկի
նախագահ

Հարգելի ընթերցող

Միտով ներկայացնում ենք «Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամներ» տարեկան հանդեսը՝ նվիրված 2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի թողարկած հուշադրամներին:

Տարին հիշարժան էր Հայաստանի մորագույն պատմության նշանակալից իրադարձություններով, հայ անվանի անհատների հորելյաններով, մշակութային տարեդարձերով:

2021 թ. սեպտեմբերի 21-ին Հայաստանը տոնում էր Երրորդ հանրապետության անկախության հռչակման 30-ամյակը: Արժևորելով անկախ Հայաստանի ձեռքբերումներն ու նվաճումները՝ ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկել է «Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ» հուշադրամը:

Պետական նշանակության մեկ այլ տարեդարձի՝ Անկախ Պետությունների Համագործակցության 30-ամյակի առթիվ ՀՀ կենտրոնական բանկը, ինչպես և ԱՊՀ որոշ անդամ պետությունների բանկեր, թողարկել և միջպետական հորելյանական միջոցառումների նախօրեին շրջանառության մեջ է դրել «ԱՊՀ 30-ամյակ» հուշադրամը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Գնահատելով հայ մեծանուն արվեստագետների ստեղծագործական ավանդը՝ թողարկվել են հայկական և համաշխարհային երաժշտական մշակույթի պատմության մեջ անփոխարինելի դերակատարում ունեցած կոմպոզիտորների՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի 150-ամյակին և Առնո Բաբաջանյանի 100-ամյակին նվիրված հուշադրամները: Այս հանճարեղ անհատների արվեստի շնորհիվ հայկական երաժշտությունը տասնամյակներ շարունակ հնչել է ինքնատիպ և իր առանձնահատուկ տեղը զբաղեցրել համաշխարհային երաժշտական աշխարհում:

ՀՀ կենտրոնական բանկն իր թողարկումներով մշտապես կարևորել է հայ հասարակության կյանքում թատերական արվեստի դերը և, հավատարիմ մնալով ձևավորված ավանդույթին, թողարկել է Գաբրիել Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հիմնադրման 100-ամյակին և Թբիլիսիի Պետրոս Աղամյանի անվան հայկական պետական դրամատիկական թատրոնի կազմակերպման 100-ամյակին նվիրված հուշադրամները:

«Հայաստանը և միջազգային հանրությունը» թեմատիկ շարքի շրջանակում թողարկվել է հայկական սփյուռքի ամենաազդեցիկ կրթական հաստատություններից մեկի՝ Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակին նվիրված հուշադրամը: Այս, ինչպես և միջնադարի փիլիսոփա, հասարակական գործիչ և մանկավարժ, Հայոց եկեղեցու եռամեծ վարդապետ Գրիգոր Տաթևացու ծննդյան տարեդարձին նվիրված թողարկումներով կարևորվել է մշակութային-կրթական կենտրոնների և անհատների անուրանալի դերը հայեցի կրթության և դաստիարակության, հայ ժողովրդի ազգային դիմագծի պահպանման գործում:

Շարունակելով մոտ երկու տասնամյակի պատմություն ունեցող ավանդույթը՝ ՀՀ 2021 թ. թողարկման հուշադրամները ներկայացվել են միջազգային դրամագիտական հեղինակավոր մրցույթներում: Ռուսաստանի Դաշնությունում անցկացված «Դրամների համաստեղություն-2021» 15-րդ միջազգային մրցույթում, որտեղ իրենց թողարկումներն են ներկայացրել 31 մասնակից կազմակերպություններ աշխարհի 22 երկրներից, «Ժանսեն-100» ոսկե հուշադրամը «Դասական հուշադրամ» անվանակարգում արժանացել է 3-րդ մրցանակի, իսկ «Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամը հաղթող է ճանաչվել «Հանդիսատեսի համակրանք» անվանակարգում: Այս բարձր գնահատականներին ՀՀ կենտրոնական բանկի թողարկած հուշադրամներն արժանացել են ինքնատիպ գեղարվեստական ձևավորման, բովանդակային հետաքրքիր լուծումների և հատման արդիական տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ:

ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2021

2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը Լիտվայի դրամահատարանի համագործակցությամբ թողարկել է ութ տեսակի հորեյլանական արծաթե հուշադրամ՝ համալրելով «Հայոց պետականություն», «Հայաստանը և միջազգային հանրությունը», «Անվանի անհատներ» և «Մշակույթ» թեմատիկ շարքերի հուշադրամները:

«Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ» արծաթե հուշադրամի թողարկումով շարունակվել է Հայաստանի Հանրապետության անկախության տարեդարձերին նվիրված հուշադրամների շարքը, որն առանձնանում է հուշադրամների քաշով՝ 5 տրոյան ունցիա, դրամաշուրքի ձևավորմամբ՝ հարթ, համարակալված, և տամպոտպագրության տեխնոլոգիայի կիրառմամբ:

«Հայաստանը և միջազգային հանրությունը» թեմատիկ շարքի շրջանակում թողարկվել է Անկախ Պետությունների Համագործակցության 30-ամյակին նվիրված արծաթե հուշադրամը: Հուշադրամի դիզայնը պարունակում է խորհրդանշական տարրեր՝ ԱՊՀ անդամ պետությունների խորհրդանիշը և ԱՊՀ ինը անդամ-երկրները խորհրդանշող խաղողի ինը հատիկները, որոնք պատկերված են հայկական զարդանախշերի ֆոնի ներքո:

2021 թ. «Անվանի անհատներ» թեմատիկ շարքը համալրվել է երկու արծաթե հուշադրամներով՝ նվիրված Ալեքսանդր Սպենդիարյանի 150-ամյակին և Առնո Բաբաջանյանի 100-ամյակին: Չնայած այս հուշադրամները ձևավորված են

Գևորգ Թումանյան

ՀՀ կենտրոնական բանկի
Արժույթի թողարկման և
դրամագիտության
կենտրոնի ղեկավար

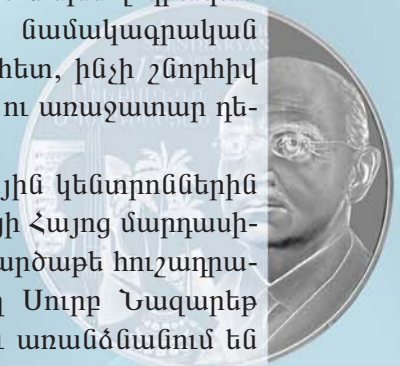
դասական ոճով, որին բնորոշ է թեմատիկ պատկերների հստակությունը, այնուամենայնիվ դրանք աչքի են ընկնում գեղարվեստական ձևավորման կատարելությամբ և բացառիկ նրբաճաշակությամբ:

2021 թ. հայ թատերական արվեստի բնագավառում նշվել են երկու տարեդարձեր՝ Գաբրիել Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հիմնադրման և Պետրոս Ադամյանի անվան հայկական պետական դրամատիկական թատրոնի կազմավորման 100-ամյա հոբելյանները: Այդ առիթով «Մշակույթ» թեմատիկ շարքի ներքո թողարկվել են այս երկու թատրոնների ամենաճանաչված ներկայացումներից դրվագների պատկերմամբ արծաթե հուշադրամներ, որոնք առանձնանում են գեղարվեստական և տեխնոլոգիական հնարքների կիրառմամբ: Աշխատանքների ընթացքում նամակագրական կապեր են հաստատվել թատրոնների ղեկավարության հետ, ինչի շնորհիվ հստակեցվել է թատրոնների հիմնադրման պատմությանն ու առաջատար դերասաններին առնչվող տեղեկատվությունը:

Արտասահմանում գործող հայկական կրթամշակութային կենտրոններին նվիրված հուշադրամների շարքը հարստացել է Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակին նվիրված արծաթե հուշադրամով: Ճեմարանի շենքն ու դրա մոտակայքում գտնվող Սուրբ Նազարեթ հայկական եկեղեցին պատկերված են դասական ոճով և առանձնանում են գեղարվեստական զսպվածությամբ: Հարկ է նշել, որ հուշադրամի տեղեկատվական գրքույկի (բլիստերի) ձևավորման աշխատանքներին մեծ աջակցություն է ցուցաբերել ճեմարանի դասախոսական կազմը:

2021 թ. թողարկված հուշադրամների ցանկում իր պատմական նշանակությամբ առանձնացել է Գրիգոր Տաթևացու ծննդյան 675-ամյակին նվիրված արծաթե հուշադրամը: Հուշադրամի վրա պատկերված Տաթևի վանքի ճարտարապետության յուրահատուկ գեղեցկությունն ընդգծված է լազերային փորագրության տեխնիկայի կիրառմամբ, իսկ Գրիգոր Տաթևացու լուսեղեն պսակը խորհրդանշում է ազգային-եկեղեցական սրբադասված գործչի անփոխարինելի ավանդը հայ ժողովրդի մշակութային կյանքում:

2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկված հուշադրամները, ինչպես և նախորդ տարիների թողարկումները, մեծ հետաքրքրություն են առաջացրել լայն հանրության շրջանում և արժանացել մասնագետների բարձր գնահատականին՝ իրենց արժանի տեղը զբաղեցնելով այլ երկրների կենտրոնական բանկերի և դրամահատարանների թողարկումների շարքում:

Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ (1991-2021)

*Թեևս՝ Հայոց ղեսականություն
Պեսականության ղասնություն*

*Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը՝ հավերժության նշանի ֆոնին:
Դարձերես՝ ոճավորված եռագույնը, զարդանախե և «Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ»
մակագրությունը:*

*Էսփիզների հեղինակներն են Հարություն Սամուելյանը (դիմերես),
Վարդան Վարդանյանը (դարձերես):
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

1991 թ. սեպտեմբերի 21-ից Հայաստանի պատմության մեջ սկսվել է Երրորդ հանրապետության շրջանը: Սահմանվել են պետականության խորհրդանիշները՝ Հայաստանի Հանրապետության դրոշը, զինանշանը և օրհներգը: Հիմնվել են պետական պարգևներ՝ կոչումներ, շքանշաններ և մեդալներ:

1993 թ. նոյեմբերի 22-ին շրջանառության մեջ է դրվել Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը՝ դրամը:

Անկախ ժողովրդավարական պետության կազմավորումը նպաստել է ազգային ինքնագիտակցության և ավանդույթների պահպանմանն ու ամրապնդմանը, մաս բարձրացել է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու դերը հասարակական կյանքում: Անկախության ժամանակաշրջանի կարևորագույն նվաճումներից է

Անվանական արժեք	5000 դրամ
Մետաղբ/հազր	արժաք 925°
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամառուրը	հաք, համարակալված
Թողարկման քանակը	300 հաա
Շրջանառության մեջ է դրվել	13.09.2021 թ.

ազգային բանակի՝ որպես հայոց պետականության պաշտպանի կայացումը:

Այսօր Հայաստանը Միացյալ ազգերի կազմակերպության, Անկախ Պետությունների Համագործակցության, Եվրոխորհրդի, Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության, Եվրասիական տնտեսական միության և 40-ից ավելի այլ միջազգային կազմակերպությունների անդամ է:

Անկախ Պետությունների Համագործակցության 30-ամյակ

Թեմա՝ Հայաստանը և միջազգային հանրությունը

*Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը, խաղողի ողկույզ՝ ԱՊՀ անդամ պետությունների բանակը
խորհրդանշող հաշիկներով, հայկական զարդանախ:*

Դարձերես՝ ԱՊՀ ղափկերանիչը:

*Էսթիզների հեղինակներն են Էդուարդ Կուրդինյանը (դիմերես),
Լուսինե Լալայանը (դարձերես):*

Հուշադրամը հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

Անկախ Պետությունների Համագործակցությունը (ԱՊՀ) միջպետական միավորում է, որը հիմնադրվել է 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին՝ Բելառուսի, Ռուսաստանի և Ուկրաինայի ղեկավարների կողմից ԱՊՀ ստեղծման մասին Համաձայնագրի ստորագրմամբ: Համաձայնագրով հիմնվելով ժողովուրդների պատմական միասնության և նրանց միջև կապերի վրա, հաշվի առնելով պետությունների մտադրությունը՝ զարգացնելու իրենց հարաբերությունները պետական ինքնիշխանության փոխադարձ ճանաչման և հարգանքի հիման վրա, կողմերը պայմանավորվեցին ԱՊՀ կազմավորման շուրջ:

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մետաղը/հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	38,61 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրք	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւ
Շրջանառության մեջ է դրվել	01.10.2021 թ.

Ներկայում ԱՊՀ անդամներն ինը պետություններ են, որոնց համատեղ գործունեության հիմնական ուղղություններն են տնտեսական ինտեգրումը, հումանիտար, քաղաքական, իրավական և անվտանգության մարմինների ոլորտային համագործակցությունը, միասնական տեղեկատվության հարթակի ձևավորումը:

ԱՊՀ-ն հիմնված է անդամ պետությունների ինքնիշխանության հավասարության սկզբունքների վրա և ծառայում է այդ երկրների միջև բարեկամության, բարիդրացիության, ազգամիջյան ներդաշնակության, վստահության, փոխըմբռնման և փոխշահավետ համագործակցության ամրապնդմանը:

Ալեքսանդր Սյունդիարյան Ծննդյան 150-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհասներ Երաժշտություն

Դիմերես՝ Սյունդիարյանի հուշարձանը (ֆանդակագործներ՝ Ա. Սարգսյան, Ղ. Զուրարյան, ճարտարապետներ՝ Գ. Աղաբաբյան, Ֆ. Դարբինյան, 1953 թ.)՝ Օմերայի և բալետի թատրոնի շենքի (ճարտարապետ՝ Ա. Թամանյան, 1932 թ.) ֆոնին, և դարուհի:

Դարձերես՝ Սյունդիարյանի դիմադասկերը, «Երեմ արմավենի» ստեղծագործության նոտաների էջեր, ջութակի, թանափամանի և արմավենիների ոճավորված դասկերներ:

*Էսփիզների հեղինակն է Վարդան Վարդանյանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեծադր/հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւ
Շրջանառութեան մեջ է դրվել	13.10.2021 թ.

ԱԼԵԶԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐՅԱՆԸ (1871-1928 թթ.) հայ մեծանուն կոմպոզիտոր է, դիրիժոր, մանկավարժ, երաժշտական-հասարակական գործիչ, ՀԽՍՀ ժողովրդական արտիստ (1926 թ.):

1892-1894 թթ. կոմպոզիցիայի տեսություն է ուսումնասիրել Ն. Կլենովսկու մոտ՝ Մոսկվայում, 1896-1900 թթ.՝ Ն. Ռիմսկի-Կորսակովի մոտ՝ Պետերբուրգում: Ապրել է Ղրիմում, ծավալել է դիրիժորական և երաժշտահասարակական գործունեություն: Որպես կոմպոզիտոր ձևավորվել է ռուսական և հայկական մշակույթների ազդեցությամբ:

1924 թ-ից Սպենդիարյանը ապրել է Երևանում: Այդ շրջանում ստեղծել է «Երևանյան էտյուդները»

և ավարտին հասցրել հայկական երաժշտական թատրոնի լավագույն ստեղծագործություններից մեկը՝ «Ալմաստ» հերոսահայրենասիրական օպերան (ըստ Հ. Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմի, լիբրետոն՝ Ս. Պարոնյի):

Սպենդիարյանը մեծ դեր է ունեցել հայկական ազգային կոմպոզիտորական դպրոցի ձևավորման գործում՝ հարստացրել է հայկական երաժշտությունը նոր թեմաներով, ընդարձակել ժանրերը, հիմք դրել հայկական ազգային սիմֆոնիզմին: Նրա «Դրիմի էսքիզները», «Երեք արմավենի», «Երևանյան էտյուդները» և այլ սիմֆոնիկ գործեր հայկական սիմֆոնիկ երաժշտության դասական նմուշներ են:

Երևանում գործում է Սպենդիարյանի տուն-թանգարանը: Կոմպոզիտորի անունն են կրում Երևանի օպերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնը (1933 թ.) և թիվ 1 երաժշտական դպրոցը:

Առնո Բաբաջանյան Ծննդյան 100-ամյակ

*Թեևս՝ Անվանի անհասներ
Երաժշտություն*

Դիմերես՝ հարսանեկան զույգ, սոլի բանալի, ոճավորված վարդի և ձայնասկավառակի դասերներ:
Դարձերես՝ Առնո Բաբաջանյանի դիմադասերը, ձայնասկավառակի, դաշնամուրի սետների, նոսաների և գրչի ոճավորված դասերներ:

*Էսփիզների հեղինակն է Վարդան Վարդանյանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

ԱՌՆՈ ԲԱԲԱԶԱՆՅԱՆԸ (1921-1983 թթ.) հայտնի հայ կոմպոզիտոր է, դաշնակահար, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ (1970 թ.):

Ավարտել է Երևանի և Մոսկվայի կոնսերվատորիաները: 1950-1956 թթ. դասավանդել է Երևանի կոնսերվատորիայում: Որպես բարձրարվեստ դաշնակահար աչքի է ընկել իր ստեղծագործությունների կատարմամբ: Ստեղծագործական ոճը ձևավորվել է Ա. Խաչատրյանի և Ս. Ռախմանինովի ազդեցությամբ և առավելապես արտահայտվել վաղ շրջանի ստեղծագործություններում՝ դաշնամուրի (1944 թ.) և ջութակի (1949 թ.) համար կոնցերտներում: «Վաղարշապատի պար», «Պրելյուդ» և «Էքսպրոմտ» գործերը 1947 թ. Պրահայում կայացած Երիտասարդության և ուսանողների համաշխարհային 1-ին փառատոնում արժանացել են առաջին մրցանակի: Կոմպոզիտորի ստեղծագործական անհատականությունը

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեսաղը/հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրք	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	18.01.2021 թ.

դրսևորվել է դաշնամուրի և նվագախմբի համար 1950 թ. գրված «Հերոսական բալլադում» (ԽՍՀՄ պետական մրցանակ, 1951 թ.), ապա դաշնամուրային տրիոյում (1952 թ.):

Բաբաջանյանը ստեղծագործել է տարբեր՝ դասական, պոպ, ջազ ոճերով: Նա սովետական երգի ականավոր վարպետներից է: Գրել է բազմաթիվ քնարական երգեր, երաժշտություն դրամատիկական ներկայացումների (Վ. Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է») և կինոնկարների («Առաջին սիրտ երգը», համահեղինակ՝ Ղ. Սարյան, «Ամպրոպի արահետով», «Երջանկության մեխանիկան») համար:

Բաբաջանյանը սովետական ժողովուրդների կողմից սիրված կոմպոզիտորներից է, ով բացառիկ բնատուր տաղանդի, խոր զգացմունքայնության ու երաժշտական արտահայտչականության շնորհիվ իր ուրույն տեղն է զբաղեցնում հայկական և սովետական երաժշտության պատմության մեջ:

Գրիգոր Տաթևացի Ծննդյան 675-ամյակ

*Թեևս՝ Անվանի անհասներ
Գիտություն*

Դիմերես՝ Տաթևի վանք:

*Դարչերես՝ Գրիգոր Տաթևացու խորաբանդակը՝ Մոսկվայում Նոր Նախիջևանի և
Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդանիս Սուրբ Պայծառակերպության հայկական եկեղեցու
(Ճարտարապետ՝ Ա. Դուլյան) դրախտ:*

*Էսթիզների հեղինակներն են Կարապետ Աբրահամյանը (դիմերես), Լուսինե Լալայանը (դարչերես):
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մետաղբ/հարգը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	առամնավոր
Քանակը	500 հաւ
Շրջանառության մեջ է դրվել	18.01.2021 թ.

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՅԻՆ (1346-1409 թթ.)
Հայոց Եկեղեցու Եռամեծ վարդապետ է, փիլիսոփա, աստվածաբան, բանասեր, մանկավարժ, մանրանկարիչ, երաժիշտ:

Սովորել է Տաթևի վանքի վարդապետարանում, աշակերտել է մեծ աստվածաբան և իմաստասեր Հովհան վարդապետ Որոտնեցուն, որի մահից հետո գլխավորել է Տաթևի և Ապրակունիսի հոգևոր բարձրագույն դպրոցները, վարել աստվածաբանության, փիլիսոփայության, քերականության, երաժշտության տեսության և այլ դասընթացներ: Դասավանդել է նաև Մեծոփավանքի և Մաղմոսավանքի հոգևոր դպրոցներում: Ձբաղվել է ազգային-եկեղեցական հարցերով, պայքարել կաթոլիկ քարոզիչների՝ ունիթորների դեմ՝ պաշտպանելով Հայ Եկեղեցու ուղղափառ դավանությունն ու ինքնուրույնությունը:

1390 թ. նա հաստատվել է Տաթևում, իր շուրջը համախմբել Սյունիքից ու Հայաստանի տարբեր

վայրերից ուսանելու եկած աշակերտների: Իր մանկավարժական հայացքները ներկայացրել է «Սահմանադրություն դաստիարակության» աշխատությունում: Տաթևացու օրոք Տաթևի վանքի վարդապետարանը վերածվել է համալսարանի՝ դառնալով գիտության, մշակույթի, արվեստի, հոգևոր կյանքի կենտրոն:

Տաթևացին գրել է աստվածաբանական, դավանաբանական, մեկնողական, իմաստասիրական մեծարժեք աշխատություններ: Նշանավոր գործերից են «Գիրք հարցմանց» և «Ոսկեփորիկ» հանրագիտական երկերը, որտեղ ի մի են բերված հայ աստվածաբանական մտքի դարավոր ձեռքբերումները, ինչպես նաև «Չմեռան» ու «Ամառան» քարոզգրքերը:

Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին Գրիգոր Տաթևացուն դասել է սրբերի կարգը, հիշատակը տոնում է Մեծ Պահքի 4-րդ կիրակիի նախընթաց շաբաթ օրը:

Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ

Թեևս՝ ՄՇակույթ

Գիտություն, գրականություն

*Դիմերես՝ Կալկաթայի Հայոց ճեմարանի ժեմֆի և
Սուրբ Նազարեթ հայկական եկեղեցու ղաթկերներից հասկածներ:
Դարձերես՝ Կալկաթայի Հայոց ճեմարանի ղաթկերանիք:*

*Էսֆիզների հեղինակն է Լուսինե Լալայանը:
Հուշադրամը հասկել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղբ/հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	300 հաւս
Շրջանառութեան մեջ է դրվել	25.03.2021 թ.

Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանը հիմնադրվել է 1821 թ. Կալկաթայի (Հնդկաստան) Սուրբ Նազարեթ հայկական եկեղեցու մերձակայքում՝ ջուղայեցի բարերարներ Ա. Մուրադխանյանի և Մ. Վարդանյանի նախաձեռնությամբ: Տարբեր տարիներին ճեմարանին են միացվել Գալուցյան և Դավիթյան օրիորդաց հայկական դպրոցները, հաստատությունը համալրվել է գիշերօթիկ բաժնով: 1824 թ-ից, շուրջ 50 տարի, ճեմարանում գործել է նաև տպարան: 1828 թ. հիմնվել է Արաբատյան գրադարանը, որն ունեցել է հայկական գրքերի և ձեռագրերի ժամանակի ամենամեծ հավաքածուն:

1999 թ. Կալկաթայի Գերագույն դատարանի որոշմամբ ճեմարանը հանձնվել է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի խնամակալությանը՝ ի դեմս Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, ում վերապահվել է ճեմարանի գործունեությունը տնօրինելու իրավունքը:

Ճեմարանում դասավանդում են հայագիտական և բնագիտական մի շարք առարկաներ, իսկ կրթական ծրագրերը կազմված են այնպես, որ շրջանավարտները հեշտությամբ կարող են ընդունվել Հնդկաստանի ուսումնական հաստատություններ:

Իր գործունեության 200 տարիների ընթացքում ճեմարանում կրթություն են ստացել հազարավոր հայ երեխաներ Իրանից, Իրաքից, Մյանմայից, Հնդկաստանից և Հայաստանից: Այստեղ իրականացվում են բազմաթիվ ակադեմիական և մշակութային ծրագրեր, որոնք ավելի սերտ ու բազմակողմանի են դարձնում կապերը հայրենիքի հետ:

Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանը հայկական սփյուռքի հայեցի կրթության և դաստիարակության օրրաններից և ամենաազդեցիկ կրթական հաստատություններից մեկն է:

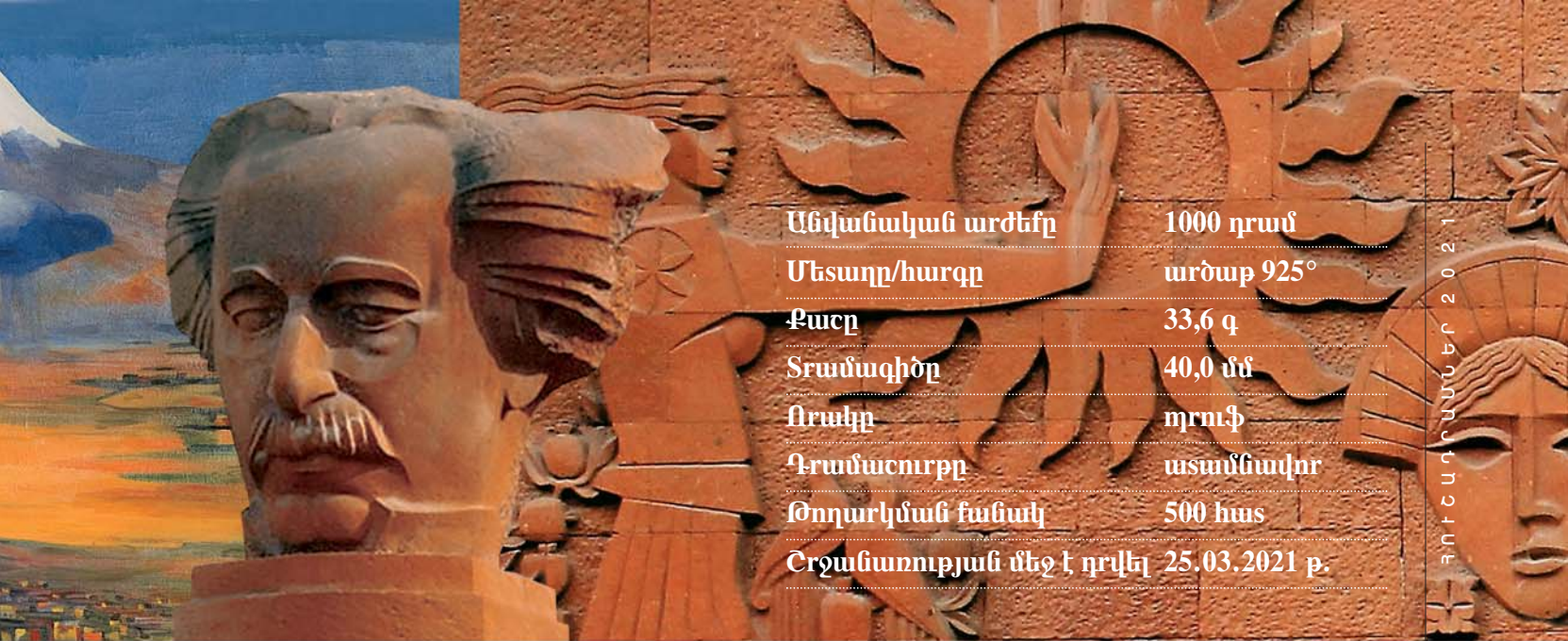

Գարիել Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հիմնադրման 100-ամյակ

*Թեևս՝ Մեակույթ
Արվեստ*

*Դիմերես՝ Գարիել Սունդուկյանի հուշատախտակը և
«Պեղո» թիատրի բեմադրությունից՝ թղթի և թելի ոճավորված դասկերներ:
Դարձերես՝ թատրոնի շենքի գծագիրը, թատրոնի դասկերանիշը և հայկական զարդանախ:*

*Էսթիզմների հեղինակն է Վարդան Վարդանյանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:*

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեսադր/հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դամառուրքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակ	500 հատ
Շրջանառության մեջ է դրվել	25.03.2021 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Հայաստանի առաջին պետական թատրոնը հիմնադրվել է Երևանում, 1921 թ. օգոստոսի 16-ին: Թատրոնի հանդիսավոր բացումը տեղի է ունեցել 1922 թ. հունվարի 25-ին Գաբրիել Սունդուկյանի «Պեպո» ներկայացմամբ:

1937 թ. թատրոնը վերանվանվել է Գաբրիել Սունդուկյանի անունով: Թատրոնն իր շուրջն է հավաքել աշխարհի տարբեր երկրներում ապրող լավագույն հայ թատերական գործիչներին և 20-րդ դարի հայկական մշակույթի դիմագիծը կազմող արվեստագետներին: Տասնյակ տարիների հսկայածավալ աշխատանքի և ներդրումների շնորհիվ դարձել է հայկական թատերական արվեստի կենտրոնը: Մինչ օրս ժողովուրդն այն կոչում է «ՄԱՅՐ ԹԱՏՐՈՆ»:

Հիմնադրումից մինչև 1938 թ. թատրոնն իր գործունեությունն իրականացրել է Հանրապետության Հրապարակի վրա գտնվող հիմնական

շենքերից մեկում, ապա տեղափոխվել է նոր շենք՝ ներկայիս Անգլիական այգում: 1962 թ. թատրոնի շենքն այրվել է: Այն վերակառուցվել է նույն վայրում և վերաբացվել 1966 թ. մարտի 5-ին:

1950-70-ական թթ. թատրոնը ԽՍՀՄ ամենանշանավոր թատրոններից մեկն է եղել: Թատրոնի՝ հատկապես շեքսպիրյան ներկայացումների հաջողություններով պայմանավորված՝ ԽՍՀՄ-ում կազմակերպվող առաջին շեքսպիրյան փառատունը և կոնֆերանսը անցկացվել են Երևանում:

1960 թ. թատրոնը դարձել է ակադեմիական, իսկ 1996 թ.՝ ազգային:

Թատրոնը մշտապես աչքի է ընկել տարբեր սերունդների դերասանների ու ռեժիսորների ստեղծագործական համագործակցությամբ: Հավատարիմ մնալով իր հարյուրամյա պատմությանն ու ավանդույթներին՝ թատրոնն, այնուամենայնիվ, մնում է երիտասարդ՝ հնի և նորի յուրօրինակ զուգորդումներով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Թբիլիսիի Պետրոս Աղամյանի անվան հայկական դեսական դրամատիկական թատրոնի կազմակերպման 100-ամյակ

Թեմա՝ Մշակույթ Արվեստ

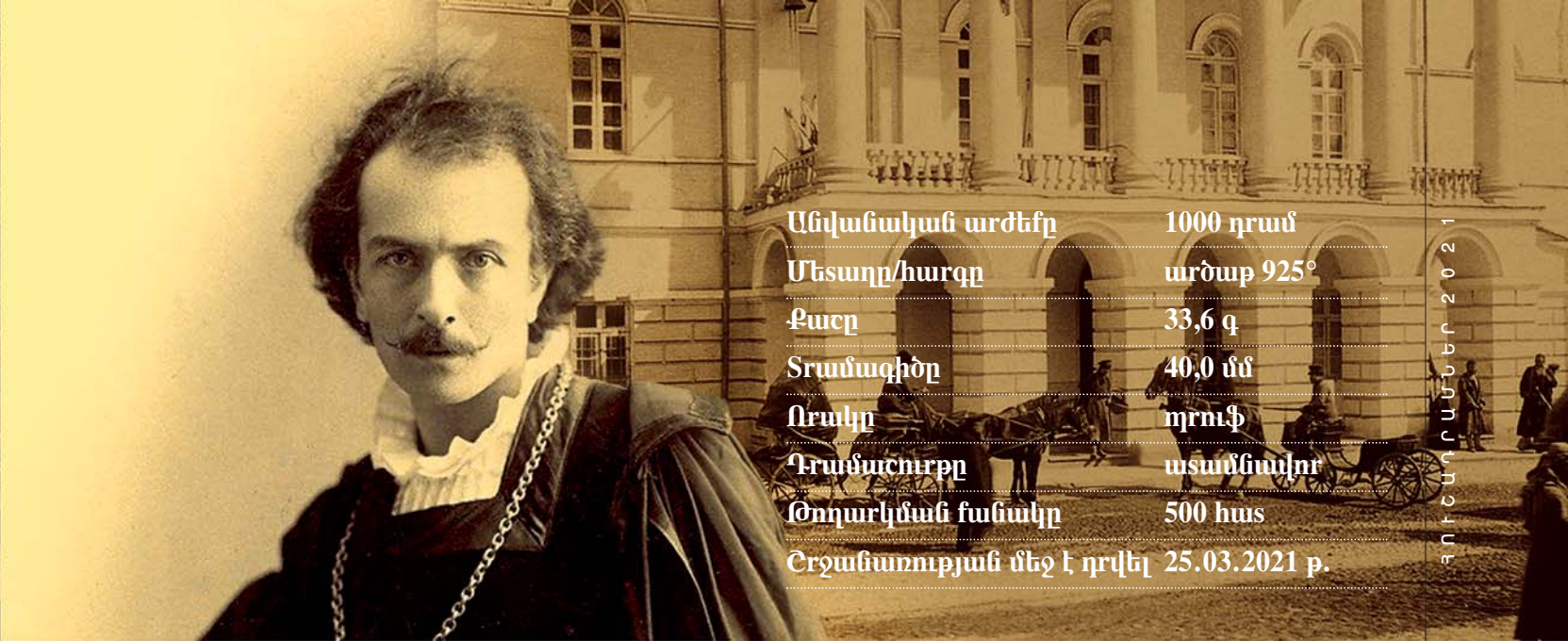
Դիմերես՝ Պետրոս Աղամյանի խաղացանկից՝ Համլետի դերը խորհրդանշող ոճավորված դասեր և դերասանուհու կերպար:

Դարձերես՝ Պետրոս Աղամյանի դիմաբանդակը (հեղինակ՝ Բանդակագործ Ա. Սարգսյան) և թատրոնի ժենի գրաֆիկական դասերը:

Էսթիլաների հեղինակներն են Վարդան Վարդանյանը (*դիմերես*),

Լուսինե Լալայանը (*դարձերես*):

Հուշադրամը *հասվել է* Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեծադր/հարզը	արժաք 925°
Քաւը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Ուակը	դրութ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւս
Շրջանաւարտման մեջ է դրվել	25.03.2021 թ.

Հ Ո Ւ Շ Ա Ղ Ր Ա Մ Ն Ե Ր 2 0 2 1

Թ Բիլիսիում հայկական ներկայացումներ կազմակերպվել են 1820-ական թթ-ից: Հայկական թատրոնը՝ որպէս պրոֆեսիոնալ կառույց, հիմնադրվել է 1858 թ. և դարձել արևելահայ թատրոնի բնօրրանի լավագույն ավանդույթների անմիջական ժառանգորդը՝ ձեռնամուխ լինելով հայ նոր թատերարվեստի ստեղծմանը:

1921 թ. թատրոնը կազմակերպվել է որպէս հայկական պետական դրամատիկական թատրոն: Բացումը տեղի է ունեցել Արտիստական թատրոնում (այժմ՝ Ռուսթավելու անվան թատրոն) Օ. Միրբոյի «Ժան Ռուլ» պիեսի ներկայացումով (ռեժիսոր՝ Ա. Բերոյան): Հիմնադիր կազմում էին Ի. Ալիխանյանը, Ա. Վրույրը, Օ. Մայսուրյանը, Ա. և Մ. Բերոյանները, Ջափելը, Ա. Ռշտունին և ուրիշներ: Առաջին տարիներին ներկայացումները տրվել են Թբիլիսիի տարբեր թատրոններում: 1936 թ. թատրոնը տեղափոխվել է Հավլաբար թա-

ղամասում կառուցված նոր շենքը (առաջին ներկայացումը՝ Ջանանի «Շահնամե») և սկսվել է թատրոնի ստեղծագործական վերելքի շրջանը: Այդ տարիներին բեմադրվել են ինչպէս ազգային, այնպէս էլ ռուս և արևմտաեվրոպական հեղինակների պիեսներ:

1955-1991 թթ. թատրոնը կոչվել է Ս. Շահումյանի, 1991 թ-ից՝ Պ. Ադամյանի անունով:

Թբիլիսիի հայկական պետական դրամատիկական թատրոնում հյուրախաղերով հանդես են եկել Վ. Փափագյանը, Հ. Աբելյանը, Վ. Վաղարշյանը, Հ. Ներսիսյանը, Գ. Ջանիբեկյանը և այլ հայ ականավոր արտիստներ:

Ներկայում Թբիլիսիի Պետրոս Ադամյանի անվան հայկական պետական դրամատիկական թատրոնը համարվում է վրաց-հայկական մշակութային և հասարակական հիմնական կենտրոններից մեկը:

Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների շարքերը և թողարկման տարեթվերը

(1994 - 2021)

ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պետականության դրամություն

Արցախ	(արժաթ, 1994 թ.)
Ազգային ժողովի ընդեր	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևելայան բազավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևելունյաց բազավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Բագրատունյաց բազավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Կիլիկյան բազավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 10-ամյակ (1991-2001 թթ.),	(արժաթ, 2001 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 15-ամյակ (1991-2006 թթ.),	(արժաթ, 2006 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 20-ամյակ (1991-2011 թթ.),	(արժաթ, 2011 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016 թթ.),	(արժաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ռուս. (1991-2016 թթ.),	(արժաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի առաջին Հանրապետության 100-ամյակ (1918-2018 թթ.),	(արժաթ, 2018 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ (1991-2021 թթ.),	(արժաթ, 2021 թ.)

Հայաստանի զինված ուժեր

Սարդարադաս	(արժաթ, 1994 թ.)
Հայաստանի զինված ուժեր	(նսկի/արժաթ, 2005 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Շուշիի ազատագրման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 20-ամյակ (նսկի/արժաթ, 2012 թ.)	
Շուշիի ազատագրման 20-ամյակ	(նսկի, 2012 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ (նսկի/արժաթ, 2017 թ.)	
Շուշիի ազատագրման 25-ամյակ	(նսկի, 2017 թ.)

Հայկական դրամներ

Ճախարակ	(արժաթ, 1994 թ.)
Ազգային դրամի 5 տարին	(արժաթ, 1998 թ.)
Ազգային դրամի 15 տարին	(արժաթ, 2008 թ.)
Ազգային դրամի 20 տարին	(արժաթ, 2013 թ.)
Ազգային դրամի 25 տարին	(արժաթ, 2018 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԱԿ-50	(արժաք, 1995 թ.)
Հայաստան-Սփյուռք համաժողով	(արժաք, 1999 թ.)
Նոր հազարամյակ	(արժաք, 2000 թ.)
Հայաստանը Եվրասիական տնտեսական համագործակցության կազմակերպության անդամ	(արժաք, 2001 թ.)
Միջազգային բնության պաշտպանության օր	(արժաք, 2006 թ.)
ՀԱՊ-20 և ՀԱՊ-10	(արժաք, 2012 թ.)
Եվրասիական ճանապարհի միություն	(արժաք, 2015 թ.)
ՀԱՊ-25 և ՀԱՊ-15	(արժաք, 2017 թ.)
Հայաստանի ԱՄՆ/ՀՀ անդամակցության հոբելյան	(արժաք, 2017 թ.)
Եվրասիական ճանապարհի միության 5 տարին (արժաք, 2019 թ.)	
Անկախ Պետությունների Համագործակցության 30-ամյակ	(արժաք, 2021 թ.)

ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ

Հայ զորավարներ

Մարալ Բաղրամյան-100	(արժաք, 1997 թ.)
Գարեգին Նժդեհ	(նսկեզօծ արժաք/արժաք, 2001 թ.)
Մարալ Բաբաջանյան-100	(արժաք, 2006 թ.)
Անդրանիկ Օզանյան-150	(արժաք, 2015 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան-1625	(նսկի, 2016 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան	(նսկի, 2016 թ.)
Ծովակալ Իսակով-125	(արժաք, 2019 թ.)
Գևորգ Չավուր-150	(արժաք, 2020 թ.)

Պետական և հասարակական գործիչներ

Տիգրան Մեծ	(նսկի, 1999 թ.)
Տիգրան Մեծ	(նսկի, 2003 թ.)
Վառժապետի արքա	(արժաք, 2005 թ.)
Ալեքսանդր Մանթաշյան-175	(նսկի, 2017 թ.)
Գալուստ Գյուլբենկյան-150	(նսկի, 2019 թ.)
Խոնդան Հայրիկ-200	(արժաք, 2020 թ.)

Գիտություն

Անանիա Շիրակացի-1400	(արժաք, 2005 թ.)
Արսեն Միկոյան-100	(արժաք, 2005 թ.)
Վիկտոր Համբարձումյան-100	(արժաք, 2008 թ.)
Մովսես Խորենացի-1600	(արժաք, 2010 թ.)
Լեո-150	(արժաք, 2010 թ.)
Հովսեփ Օրբելի-125	(արժաք, 2012 թ.)
Բենիամին Մարգարյան-100	(արժաք, 2013 թ.)
Ռսկան Երևանցի-400	(արժաք, 2014 թ.)
Գրիգոր Տաթևացի-675	(արժաք, 2021 թ.)

Գրականություն

Պուշկին-200	(արժաք, 1999 թ.)
Վիլյամ Մարտյան-100	(նսկի, 2008 թ.)
Խաչատուր Աբովյան-200	(նսկի, 2009 թ.)
Բաբի-175	(նսկի, 2010 թ.)
Վահան Տերյան-125	(նսկի, 2010 թ.)
Միսաք Մեծարեց-125	(նսկի, 2011 թ.)
Հովհաննես Շիրազ-100	(նսկի, 2014 թ.)
Հովհաննես Թումանյան-150	(նսկի, 2019 թ.)

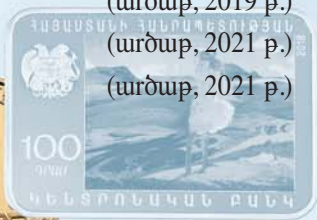

Կերպարվեստ, ճարտարապետություն

Արշիլ Գորկի-100	(նսկի, 2004 թ.)
Սարսիրոս Սարյան-125	(նսկի, 2005 թ.)
Հակոբ Գյուրջյան-125	(նսկի, 2006 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի	(արծաթ, 2006 թ.)
Ժան Գառզու-100	(նսկի, 2007 թ.)
Վարդգես Սուրենյանց-150	(արծաթ, 2010 թ.)
Թեոդոր Աֆենսովիչ	(արծաթ, 2010 թ.)
Թորոս Ռուսիկ-800	(նսկի, 2011 թ.)
Ստեփան Աղաջանյան-150	(արծաթ, 2013 թ.)
Արա Բեֆարյան-100	(արծաթ, 2013 թ.)
Էդուարդ Իսաբեկյան-100	(արծաթ, 2014 թ.)
Փանոս Թերլեմեզյան-150	(արծաթ, 2015 թ.)
Արսակ Ֆեփվաճյան-150	(արծաթ, 2016 թ.)
Ալեխանդր Բաժբեուկ-Մելիֆյան-125	(արծաթ, 2016 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի-200	(նսկի, 2017 թ.)
Հովհաննես Զարդարյան-100	(արծաթ, 2018 թ.)
Վարդան Մախոխյան-150	(արծաթ, 2019 թ.)
Ժանսեն-100	(նսկի/արծաթ, 2020 թ.)
Եղիշե Թադևոսյան-150	(արծաթ, 2020 թ.)

Երաժշտություն

Արամ Խաչատրյան-100	(նսկի/արծաթ, 2002 թ.)
Կոմիտաս	(նսկի, 2006 թ.)
Սայաթ-Նովա-300	(նսկի, 2012 թ.)
Կոմիտաս-150	(արծաթ, 2019 թ.)
Ալեխանդր Սոլենդիարյան-150	(արծաթ, 2021 թ.)
Առնո Բաբաջանյան-100	(արծաթ, 2021 թ.)

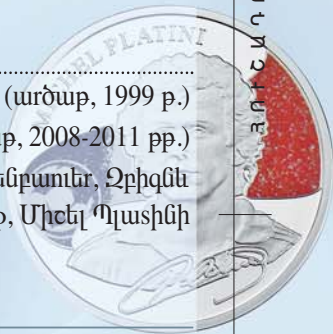

Կինո, թատրոն, կրկես

Լեոնիդ Ենգիբարյան-75	(արծաթ, 2010 թ.)
Մերգեյ Փարաջանով	(արծաթ, 2012 թ.)
Վահրամ Փափազյան-125	(նսկի, 2013 թ.)
Համո Բեկնազարյան-125	(արծաթ, 2017 թ.)
Անրի Վեռնոյ-100	(արծաթ, 2020 թ.)
Հրաչյա Ներսիսյան-125	(նսկի, 2020 թ.)

Սպորտ

Տիգրան Պետրոսյան-70	(արծաթ, 1999 թ.)
Ֆուսբոլի արժանեք	(արծաթ, 2008-2011 թթ.)
Պելե, Էյսեբիո, Լև Յաշին, Ֆրանց Բեկենբաուեր, Զբիգնև Բոնեկ, Մարիո Կեմպես, Յոհան Կրոյֆ, Միշել Պլատինի	

ՄՇԱԿՈՒՅՈՒ

Գիտություն, գրականություն

Հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակ	(նսկի, 2002 թ.)
«Մասյան ողբերգության» դրամի 1000-ամյակ	(արծաթ, 2002 թ.)
Մաքենադարան-50	(արծաթ, 2007 թ.)
Մխիթար Գոչի «Գիրք Դասասանի» 825-ամյակ	(արծաթ, 2009 թ.)
Գլաձորի համալսարանի 725-ամյակ	(արծաթ, 2009 թ.)
Հայ գրքի տպագրության 500-ամյակ	(արծաթ, 2012 թ.)
Հայկական այբուբենի ստեղծող, 39 տեսակի (նսկի/արծաթ, 2013 թ.)	
Լազարյան ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ	(արծաթ, 2015 թ.)
Հայաստանի լուսնային թանգարանի հիմնադրման 100-ամյակ	(արծաթ, 2019 թ.)
Երևանի լուսնային համալսարանի հիմնադրման 100-ամյակ	(արծաթ, 2019 թ.)
Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ	(արծաթ, 2021 թ.)

Արվեստ

Օմերայի և բալետի թատրոնի հիմնադրման 75-ամյակ (արձաք, 2008 թ.)

Ջազ (արձաք, 2010 թ.)

Հայկական գորգ (նսկեզոծ արձաք/արձաք, 2018 թ.)
Վիճադագորգ, Արևագորգ, Արծվագորգ, Խորանագորգ,
Խաչխորան գորգ, Մեղվաբուն գորգ, Կենաց ծառ գորգ,
Վահանակիր գորգ, Որոտան գորգ, Պոռաբերդ գորգ

Աճխարհի կերամիկան (արձաք, 2018 թ.)
Հայկական կերամիկա, Ռուսական կերամիկա,
Հունական կերամիկա, Չինական կերամիկա,
Իրանական կերամիկա

Գաբրիել Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական
թատրոնի հիմնադրման 100-ամյակ (արձաք, 2021 թ.)

Թբիլիսիի Պետրոս Ադամյանի անվան հայկական
դրամատիկական թատրոնի
կազմակերպման 100-ամյակ (արձաք, 2021 թ.)

ԿՐՈՆ

Դիզայնություն

Սասունցի Դավիթ (արձաք, 1994 թ.)

Անահիտ Ասվածուհի (նսկի, 1997 թ.)

Հայկ Նահապետ (նսկի, 2007 թ.)

Քրիստոնեություն

Նոյի վայրէջքը Արարատից (նսկի, 1999 թ.)

Մահակ Ա Պարթև (արձաք, 2005 թ.)

XX դարի հայոց կաթողիկոսներ (նսկի, 2008 թ.)

Սուրբ Սարգիս զորավար (նսկի, 2009 թ.)

Ավետարանի ճեարարները հայ
մանրանկարչությունում (արձաք, 2010 թ.)
Ավետում, Մոգերի երկրորդությունը,
Մոսի Երուսաղեմ, Համբարձում

Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման
200-ամյակ (արձաք, 2011 թ.)

Նոյյան սաղման (7,77 գ/15,55 գ/31,1 գ) (արձաք, 2012 թ.)

Նոյյան սաղման (1,0 գ/7,78 գ/15,55 գ/31,1 գ) (նսկի, 2017 թ.)

Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության
հիմնադրման 300-ամյակ (արձաք, 2017 թ.)

Կրոնական հուշարձաններ

Գառնի (արձաք, 1994 թ.)

Սբ Էջմիածին (նսկի/արձաք, 1998 թ.)

Անի (նսկի/արձաք, 1998 թ.)

Հաղթաս (արձաք, 1998 թ.)

Աղթամար (նսկի/արձաք 1999 թ.)

Գանձասարի վանք (արձաք, 2004 թ.)

Հայաստանի խաչքարեր (արձաք, 2011 թ.)

Էջմիածնի խաչքար, Կեչառիսի խաչքար,
Գնդեվանքի խաչքար, Գոռավանքի խաչքար,
Նորավանքի խաչքար, Սանահինի խաչքար

Հայկական վանքեր և եկեղեցիներ (արձաք, 2012 թ.)

Սբ Էջմիածնի Մայր սաճար, Կեչառիսի վանք,
Գնդեվանք, Գոռավանք, Նորավանք, Սանահին

Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար (արձաք, 2020 թ.)

Էջմիածնի գանձեր

Սուրբ Գեղարդ (արձաք, 2013 թ.)

Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի Աջը (արձաք, 2014 թ.)

Մրբալույս Մյուռնի կաթսա (արձաք, 2014 թ.)

Խոսակերաց Սուրբ Նեան (արձաք, 2016 թ.)

Սուրբ Հովհաննես Մկրտչի մասունիկով խաչ (արձաք, 2016 թ.)

Սուրբ Գևորգի մասունիկով խաչ (արձաք, 2016 թ.)

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրաբանական 10-ամյա տարեկից	(արձաք, 1998 թ.)
Պեմբանկի 110-ամյակ	(արձաք, 2003 թ.)
ՀՀ վճարակ դասարանի 10-ամյակ	(նսկի, 2008 թ.)
Աճի-1050	(նսկի, 2011 թ.)
Արաբա-2200	(նսկի, 2011 թ.)
Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարեկից	(արձաք, 2015 թ.)
ՀՀ սահմանադրական դասարանի 20-ամյակ	(արձաք, 2015 թ.)
Երևան-2800	(արձաք, 2018 թ.)
Սարգսյանի հերոսամարտի 100-ամյակ	(արձաք, 2018 թ.)
Հայրենական մեծ պատերազմում տարած հաղթանակի 75-ամյակ	(արձաք, 2020 թ.)

ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսական աշխարհ

Ծիրան	(արձաք, 1994 թ.)
Հայկական խաղող	(արձաք, 2007 թ.)
Ծաղիկների գեղեցկությունը Գալանուս Արշունյանի, Լվաճաղի Զանգեզուրի, Արսենի Հայաստանյան, Բրուն Ադամի	(արձաք, 2010-2011 թթ.)
Նուռ	(նսկի, 2011 թ.)
Աշխարհի ամենահին ծառերը Սյուրաբեյի սոսի, Հայրապետ ձիերի ռազմականների, Հրեականի կաղնի, Գեներալ Շերմանի ծառը	(արձաք, 2014 թ.)

Կենդանական աշխարհ

Կովկասյան ջրասամույր	(արձաք/դրոշմ-նիկել, 1997 թ.)
Հայկական որոտ	(արձաք/դրոշմ-նիկել, 1998 թ.)
Կովկասի կենդանական աշխարհ Լայնական ռզնի, Անդրկովկասյան գործ առջ, Կովկասյան անտառական, Միջերկրածովյան կրիա, Առաջավորասիական ընձառյուծ, Լայնաբիթ բաղ,	(արձաք, 2006-2008 թթ.)

Իբխան, Հայկական իժ, Բեգուրյան այծ,
Հայկական մուֆլոն, Անդրկովկասյան սակիյան կորագլուխ,
Կովկասյան թավոսն բվիկ

Կովկասյան ընձառյուծի տարի (արձաք, 2019 թ.)

Բնության հուշարձաններ

Աշխարհի լաբիրինթոսները	(արձաք, 2016-2017 թթ.)
Բոստոնի լաբիրինթոսը, Վալալի լաբիրինթոսը, Բարսելոնայի լաբիրինթոսը, Մազոնեի լաբիրինթոսը	

ՍՊՈՐՏ

Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(արձաք, 1996 թ.)
Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(արձաք, 1996 թ.)
Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(դրոշմ-նիկել, 1996 թ.)
XVIII ձմեռային օլիմպիական խաղեր	(արձաք, 1998 թ.)
1998 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 1998 թ.)
Առաջին համահայկական խաղեր	(արձաք, 1999 թ.)
2006 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2004 թ.)
Շախմատի 37-րդ օլիմպիադա	(նսկի, 2006 թ.)
Մենամարտի արվեստը	(արձաք, 2011-2012 թթ.)
Ջյուդո, Ուու, Կարատե, Կոդո	
2014 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2014 թ.)
2018 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2018 թ.)

ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆՆԵՐ

Կենդանական ճանաչողություն
(արձաք, 2007-2008 թթ./նսկի, 2008-2009 թթ.)

Խոյ, Յուլ, Երկրորդական, Խեցգետին,
Առյուծ, Կույս, Կեռք, Կարիճ, Աղեղնավոր,
Այծեղջյուր, Ջրոտ, Ջկներ

2022 թվականի Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների թողարկման ծրագիրը

Եղիշե Չարենց-125

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը/հարգը	ոսկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	300 հաւս

Դավիթ Բեկ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	250 հաւս

Օհան Դուրյան-100

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արձաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	աճամնավոր
Թողարկման ֆանակը	200 հաս

Հայոց բանակի կազմավորման 30-ամյակ

Անվանական արժեք	10 000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	սկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Ձևը	կլոր
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	աճամնավոր
Թողարկման ֆանակը	400 հաս

Օգանետուն (Օգ)

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արձաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	աճամնավոր
Թողարկման ֆանակը	500 հաս

Հայոց բանակի կազմավորման 30-ամյակ

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արձաք 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Ձևը	ութանկյուն
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	աճամնավոր
Թողարկման ֆանակը	400 հաս

Դրամահասարաններ

ՀՀ կենտրոնական բանկի 2021 թ. հուշադրամների թողարկման ծրագրով նախատեսված ութ արծաթե հուշադրամների հատումն իրականացվել է Լիտվայի դրամահատարանում:

Լիտվայի դրամահասարան

LIETUVOS MONETŲ KALYKLA
LITHUANIAN MINT

Լիտվայի դրամահատարանը հիմնադրվել է 1990 թ. դեկտեմբերի 10-ին Վիլնյուսում: Գործունեության առաջին տարիներին դրամահատարանը հատում էր միայն շրջանառու մետաղադրամներ, իսկ 1993 թ-ից սկսած հատել է նաև հուշադրամներ, հուշամեդալներ, հուշանվերալին արտադրանք:

Եվրոմիության անդամ դառնալուց հետո՝ 2015 թ. հունվարի 1-ից, Լիտվայի տարածքում սկսեց շրջանառվել եվրոն, և դրամահատարանին վստահվեց նաև եվրո մետաղադրամների արտադրությունը:

Ժամանակակից սարքավորումների, տեխնոլոգիական նորարարությունների կիրառության, արտադրանքի բարձր որակի ապահովման շնորհիվ այսօր Լիտվայի դրամահատարանը դրամագիտական արժեքների արտադրության շուկայում համարվում է առաջատարներից մեկը: Դրա վառ ապացույցը 2020 թ. Բեռլինում կայացած Արժույթի համաշխարհային տոնավաճառում (World Money Fair) ստացած մրցանակներն են:

Լիտվայի դրամահատարանը մետաղադրամներ է հատում մի շարք երկրների համար, որոնց թվում են Հայաստանը, Բելառուսը, Լատվիան, Էստոնիան, Սլովենիան, Մոլդովան, Դոմինիկան, Վրաստանը, Լյուքսեմբուրգը, Ֆինլանդիան: Երեսնամյա գործունեության ընթացքում դրամահատարանը իրականացրել է բազմաթիվ ծրագրեր, թողարկել ավելի քան 5 մլն հուշադրամ՝ կիրառելով հատման ավելի քան 20 տեխնոլոգիա: Լիտվայի դրամահատարանը հատել է նաև աշխարհում առաջին թվային մետաղադրամը (digital coin):

ՀՀ կենտրոնական բանկի հետ Լիտվայի դրամահատարանը համագործակցում է 2001 թ-ից: Այստեղ են հատվել ՀՀ կենտրոնական բանկի 2014-2021 թթ. հուշադրամների թողարկման ծրագրերով նախատեսված բազմաթիվ հուշադրամներ, այդ թվում՝ միջազգային դրամագիտական մրցույթներում մրցանակների արժանացած «Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելից», «Երևան-2800», «Կոմիտաս-150», «Ժամսեն-100» և այլ հուշադրամներ:

Դիպլոմ
XV Միջազգային մրցույթ մոնետ
Monetary Constellation - 2021

III место в номинации
Монетная классика

Жансем – 100-летие со дня рождения
Центральный банк Армении

Организатор конкурса – Издательский дом «Восток-Мир»
Contest Organizer – Water Mark Publishing House

Diploma
XV International coin contest
Coin Constellation - 2021

III place in the nomination
Coin classic

Jansem – 100th Anniversary of Birth
Central Bank of Armenia

Президент жюри конкурса Анна Казарյан
Head of the Contest Jury Anna Kazaryan

Դիպլոմ
XV Միջազգային մրցույթ մոնետ
Monetary Constellation - 2021

Победитель в номинации
Приз зрительских симпатий

Кафедральный собор Святого Эчмиадзина
Центральный банк Армении

Организатор конкурса – Издательский дом «Восток-Мир»
Contest Organizer – Water Mark Publishing House

Diploma
XV International coin contest
Coin Constellation - 2021

Winner in the nomination
People's choice award

Mother Cathedral of Holy Etchmiadzin
Central Bank of Armenia

Президент жюри конкурса Анна Казарյан
Head of the Contest Jury Anna Kazaryan

Միջազգային մրցույթ – 2021

2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը մասնակցել է
Ռուսաստանի Դաշնությունում անցկացված
«Դրամների համաստեղություն-2021»

15-րդ միջազգային մրցույթին, որին մասնակցության հայտով
դիմել էր 31 կազմակերպություն 22 երկրից և ներկայացրել
2020 թ. թողարկված 220 հուշադրամ:

Մրցույթի հաղթողներն ընտրվել են միջազգային
ժյուրիի քվեարկության արդյունքներով:

Մրցույթում ՀՀ երկու հուշադրամ արժանացել է մրցանակի.

«Ժանսեն-100» ոսկե հուշադրամը
գրավել է 3-րդ տեղը **«Դասական հուշադրամ»** անվանակարգում,
«Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամը
հաղթող է ճանաչվել **«Հանդիսատեսի համակրանք»** անվանակարգում:

«Ժամսեմ-100» ոսկե հուշադրամի էսքիզների հեղինակն է Էդուարդ Կուրդինյանը:

ԷԴՈՒԱՐԴ ԿՈՒՐԴԻՆՅԱՆԸ Ֆիլատելիայի և դրամագիտության համահայկական ակադեմիայի թղթակից անդամ է, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ: Արժանացել է միջազգային բազմաթիվ մրցանակների ու մեդալների, շուրջ 50 նամականիշների, փոստային բացիկ-

«Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամի նախագծի հեղինակն է «CIT Coin Invest AG» ընկերությունը:

«Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» հուշադրամի էսքիզները պատրաստվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի արժույթի թողարկման և դրամագիտության կենտրոնի նախկին ղեկավար Սուրեն Սիմոնյանի և նկարիչ-դիզայներ Արամ Ուռուտյանի անմիջական ներգրավվածությամբ:

Հուշադրամի բուկլետի տեքստերի կազմման աշխատանքներին աջակցություն է ցուցաբերել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը:

ների, բուկլետների և հուշադրամների հեղինակ է: Նրա հեղինակած միջազգային մրցանակակիր հուշադրամների շարքում են «Լվաժաղիկ Զանգեզուրի», «Ջազ», «Արտաշատ-2200», «Մովսես Խորենացի-1600» հուշադրամները, ինչպես նաև «Հայաստանի վայրի ծառերը» շրջանառու հիշատակային մետաղադրամների շարքը, որն Արժույթային հարցերով միջազգային ասոցիացիայի (IACA) կողմից Մադրիդում կազմակերպված միջազգային դրամագիտական մրցույթում արժանացել է պատվավոր մրցանակի՝ «Լավագույն հիշատակային շրջանառու մետաղադրամ-2015» անվանակարգում:

Ներքին մրցույթ - 2021

2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը կազմակերպել է
«Տարվա լավագույն հուշադրամը» անվանակարգով ներքին մրցույթ:
Մրցույթին ներկայացվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից
2021 թ. թողարկված հուշադրամները:

ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցները նախապատվությունը տվել են
«Առևտրաբաշանյան-100» արծաթե հուշադրամին
(Էսքիզների հեղինակ՝ Վարդան Վարդանյան):

Բովանդակություն

Ուղերձ	Մարտին Գալստյան	2
Հուլիսամյա 2021	Գևորգ Թումանյան	4
Հայոց ղեակապետություն	Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ (1991-2021)	6
Հայաստանը և միջազգային հանրությունը	Անկախ Պետությունների Համագործակցության 30-ամյակ	8
Անվանի անհասներ. երաժշտություն	Ալեքսանդր Սպենդիարյան. ծննդյան 150-ամյակ	10
Անվանի անհասներ. երաժշտություն	Առնո Բաբաջանյան. ծննդյան 100-ամյակ	12
Անվանի անհասներ. գիտություն	Գրիգոր Տաթևացի. ծննդյան 675-ամյակ	14
Մշակույթ. գիտություն, գրականություն	Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ	16
Մշակույթ. արվեստ	Գաբրիել Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հիմնադրման 100-ամյակ	18
Մշակույթ. արվեստ	Թբիլիսիի Պետրոս Ադամյանի անվան հայկական ղեակապետ դրամատիկական թատրոնի կազմակերպման 100-ամյակ	20
Հայաստանի Հանրապետության հուլիսամյա 2021-ի ծախսերը և թողարկման արժեքները (1994-2021)		23
2022 թ. Հայաստանի Հանրապետության հուլիսամյա 2021-ի թողարկման ծախսերը		28
Դրամահասարակություն	Լիսվայի դրամահասարակություն	30
Միջազգային մրցույթ – 2021		32
Ներքին մրցույթ – 2021		35

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ
2021

ՀՀ կենսոնական բանկի հրահարություն

Կազմեցին՝ Նունե Տերյանը, Անժելա Գևորգյանը
Խմբագիրներ՝ Հարություն Համբարձումյան,
Ռուզաննա Վարդանյան, Գոհար Հովհաննիսյան
Ջևադորումը՝ Արամ Ուռուսյանի

Տպաքանակը՝ 600

cba.am

